

Primus

Valamikor régen még ezer nyolcszázban
Hozzá még kilenczven kettő és háromban,
Abban a tanévben némult el a szava
Azóta oly árva a mater az anya.

Nagy veszteség érte a diák sereget
Mert a kedves primus azóta nem zengett.
Hiányzik diáknak, de nem a mainak,
Keszthely lakóinak, de nem az újaknak.

Mi ismerjük ezt csak, öregek és vének
Kiknek szíve dobbant, mikor szólt az ének
Mert nem harangozott, hanem beszélt hozzánk
Diákat mindenkit tettekre buzdítván.

Hangja élő szó volt, megértettük minden
Mikor érczes hangját vitte a szél széjjel
Tél, tavasz és ősszel, reggel és délután
Minden áldott napon hívott az egyformán.

Elhallott messzire, mintegy imát zengve
Diákat, mindenkit tettekre serkentve
Fülünknek hiányzik, lelkünk vissza várja
Hogy vissza ringasson a régi világba.

Hallott hangja szerte a széles határon,
Merre szem ellátott e gyönyörű tájon
Hanczókön, szedresben, toronydombnak táján,
Öreg diák szívek álmain és vágyán.

Fagyban, hóban, sárban, esőben és ködben,
Mindig egyformán szólt köznap és ünnepen
Azóta oly árva gimnázium tornya
Némán mered égne, gubbaszt mint egy gólya.

Ott volt a kis háza az északi falon,
Zsindellyel volt fedve, mint a gimnázium
Eső ellen védve a szabadban lógott
Innen zengte hozzánk a szép kedves hangot.

Második emelet folyosó ablakán
Ott volt a meghuzás, reggel és délután
Ott lógott a kötele az ablak aljáig
Innen hallott hangja a szélső házakig.

Tudtuk hogy mit beszél, hisz mi hozzánk szólott
 Értettük a nyelvét, a szép érczes hangot,
 „Gyertek csak hunczfutok, hadd lássam mit tudtok”
 Ezt hallottuk tőle, akkori diákok.

Kedves emléke ez a régmúlt időknek,
 Az akkori boldog diák esztendőknél
 Ezzel hívott minket, nem unt bele soha,
 A fülünkben van még most is kedves hangja.

Aki a primusnak kötelét huzhatta,
 Nagy tekintély volt az a diák világba
 Köszönés járt neki a kisebb diáktól
 Tisztelet kapással különböz másoktól.

Amikor a primus kötelét meghuzta,
 Fél lábbal benne ült a nyitott ablakba.
 Huzta a kötelet, értéssel érzéssel
 Közben kiczifrázta, sok szép kettőzéssel.

Egyik lába künn volt, lógott a világba,
 A másikkal pedig vigyázott magára.
 Nehogy kibukhasson a nyitott ablakból,
 El sem bucsuzhatván az árnyék világból.

Így volt mindegyiknél, ki a primust huzta
 Mintegy örökségül, a másiktól kapta
 Így öntötte lelkét diák a primusba,
 Vagy ki tudja talán, primus a diákba.

Negyven s néhány évig volt rablánczon tartva
 Addig volt fogságban, szívét a bu marta
 Nem lesz ez mindig így, van rá nagy ígéret
 Ujból fog szóllani, beszél majd eleget.

Majdnem elment tőlünk messzi háboruba
 De a jó véletlen másképp határoza.
 Szerencséje az volt, hogy nem szólt a nyelve,
 Mert akkor nincs pardon, és a primus veszve.

Áruló cseheknek lett volna zsákmánya
 Komárom várában várt volna sorsára
 Ott volt a sok száz harang, lerakva a várban,
 Fordult a szerencse, ott maradt fogságban.

Nem lesz némaságra kárhoytatva tovább
 Negyven év elég volt, ujból halljuk szavát.
 Lelkünk örülni fog, hogy ismét hallhatjuk
 Kedves hívó hangját szívünkbe fogadjuk.

Hogy a primus újból bezsongja a várost
 Szedrest és hanczókot és a torony dombot
 Igaz, hogy ezeknek csak helyét találja,
 Mert a kapzsi világ mindet átformálta.

Erre ígéret van, el fogom mondani,
 Csak előbb egy kissé el fogok most térni.
 Nem a primust fogom elhagyni feledni,
 Hanem jelent s mutat őszve mérve nézni.

Hogy s mint volt akkor, mikor szólt a primus
 Mikor minket akkor iskolába hívott,
 Néhány sorban arra fogok most kitérni
 Mint szoktunk játszani, el fogom mondani.

Régen a szedresben volt a gáz csinálás,
 Mellyel a kastélyban volt a világítás
 Ennek a helyén van most a villany telep
 Így a szedres most már csak egy emlékezet.

A hanczók beépült, ott készült sok lakás
 Nincs meg már a nagy rét, nincs béka krákogás
 Torony domb lehordva, helyén most szép park van,
 Fallal körül véve, bent van a kastélyban.

Ott volt a kifutás, sintéres meg binczke,
 Sárkány eresztéssel meg-meg fűszerezve.
 Gáton pedig fogtuk a sok és nagy rákot,
 Így néztük és éltük akkor a világot.

Labdázó társaság úgy lett megválasztva
 Hogy krajczárt dobtunk fel előttünk magasra.
 Egyik mondott írást, a másik meg fejet,
 Kinek igaza lett, az választott egyet.

Mi még a labdánkat ütöttük és dobtuk
 Bent állóst, kifutóst labdával játszottuk.
 Volt egy adogató, három négy vigyázó
 Vigyázó csak az lett, aki volt jó dobó.

Itt az ügyességet meg kellett mutatni,
 A futó gyereket el kellett találni.
 A ki meg lett dobva, többé már nem játszott
 A labdázók közé többé nem számított.

Mindenki csak egyet ütött s rögtön futott
 A célhoz kiérni, futott mint csak tudott
 Variator pedig az hármat üthetett,
 Mi alatt a többi célhoz beérhetett.

Ha a variator mégis meg lett dobva
 Akkor a társai buktak vele sorba
 Helyet cserélt a két labdázó társaság
 Szerencsájük szerint váltották fel egymást.

A secundust akkor azt is huzni kellett,
 Bent volt a folyosón, ott csinált az rendet.
 Ma pedig gombnyomás intézi és végzi
 Tanárban diákban vegyes érzést vált ki.

Órának elején az óra kezdetét,
 Órának végével annak bevégeztét.
 Most villany hirdeti sirenicus hangon
 Szív nélkül beszél az, künn a hideg gangon.

Nem is jól beszélek, régen volt csak óra
 Gyors világot élünk és futunk rohanva.
 Ma a hatvan perczből negyvenet csináltak
 Lassankint így mindent át és át formálnak.

Negyven percz egy óra, fából vas karika
 De a minister ur most ezt így akarta.
 Nem Péter Pál napján van már a Te Deum
 Nem akkor van osztva a sok stipendium.

A szép Péter Pál is, nem maradt a helyén
 Az is idább csuszott, néhány nappal elébb.
 Huszonkilencedik az igazi napja,
 De a minister most előbb meg tartatja.

Ha ez tovább így megy, az is megtörténne
 Hogy a nap ezután nem keleten kelne,
 De ez a jó Isten bölcs el rendelése,
 Így a napfölkelte marad a régibe.

Bizony mindez csak volt, ma más világ járja
 Hosszu hajú diák a nagy labdát rugja
 Tánczolja a steppet, tangót és foxtrottot,
 S a jó Isten tudja, miféle vad tánczot.

Mai diák nem tud binczkézni, rákászni,
 Nem tud az irkába tollal bele ütni
 Eltűnt a toronydomb, a szedres, a hanczók,
 Hol volt sok szedrezés, hol volt sok kifutós.

Nincs meg már a fás kert, sok jó gyümölcsével
 Gyepü helyett be van kerítve most kövel.
 Ott volt a diákok meggye cseresznyéje
 Dió és mogyoró, almája körtéje.

Nincsen már pedellus, most altisztnek mondják
Rendet gombnyomással végzik irányítják.
Nincsen lámpa gyújtás, azt csak úgy álmodjuk,
Maholnap gyufát is muzeumba látjuk.

Bizony mindez csak volt, ma már kedves emlék,
Amire mindenőnk szívesen visszanéz,
Régen volt, igaz volt, úgy a mint elmondtam
Nehogy azt higyjétek, hogy csak úgy gondoltam.

Öreg keszthelyiek, diákok és mások,
Kik a primust régen sokszor hallottátok
Figyeljétek ide, megsugom most nektek
Hogy a primus újból visszajön közétek.

Ismét halljuk hangját, a mit nélkülöztünk,
Felvidul az arcunk és örül a lelkünk.
Újból mondom nektek, ígéretet kaptam,
Igen biztos helyről, szívem nagyot dobbant.

Nem én mondom nektek, Berkes Ottó mondta
Hogy a primus újból megszólal majd újra,
Felfigyelünk ismét csendülő hangjára,
Teljesül szívünknek régi óhajtása.

Berkes Ottó mondta, kinek szava készpénz,
Dr. Szerecz Imre mindezt erősítvén
E két illetékes ígéretében bízva
Várja a vén diák, hogy kötelét húzza.

Keszthely, 1937. november 25.